

Klimat- och näringslivsdepartementet

Vår referens/dnr:

2023-83

Er referens/dnr:

KN2023/03051

2023-08-24

Remissvar

Cirkulär hantering av textil och textilavfall

Svenskt Näringsliv företräder drygt 60 000 små, medelstora och stora företag. Dessa är organiserade i 49 bransch- och arbetsgivarförbund. Förbunden utgör föreningen Svenskt Näringslivs medlemmar. Svenskt Näringslivs ställningstagande har utarbetats efter samråd med berörda branschförbund inom Svenskt Näringsliv.

Allmänt

De synpunkter som lämnas i detta dokument är i huvudsak inriktade på den aktuella remissen men det görs oundvikliga hänvisningar till det förslag som presenterades av EU-kommissionen i juli 2023 om ett reviderat avfallsdirektiv och särskilt förslaget om ett utökat producentansvar för textilier. Svenskt Näringsliv avser att lämna in ett längre och mer utförligt svar på den remissen (KN2023/03699) senare i höst.

Svenskt Näringsliv anser rent generellt att lösningar som kan utformas på EU-nivå alltid är att föredra framför nationella sär lösningar då det bidrar till en ökad harmonisering och konkurrens på mer lika villkor på den inre marknaden. I det särskilda fallet textilier och textilavfall finns det i dagsläget inget gemensamt system vilket leder till att företag verksamma i flera länder ställs inför olika krav på hantering av textilavfall i olika medlemsstater, vilket bidrar till en ökad administration. Av den anledningen välkomnar Svenskt Näringsliv kommissionens förslag (inom ramen för det reviderade avfallsdirektivet) om att skapa en harmoniserad lagstiftning för textilier och textilavfall och ser stora mervärden i att införa ett utökat producentansvar. Om det utformas och implementeras på ett klokt och välavvägt sätt har det goda möjligheter att skapa konkurrens på mer lika villkor och bidra till en starkare inre marknad. En förutsättning för att detta ska fungera är att samma spelregler och konkurrensvillkor gäller för både

europiska och utomeuropeiska företag som sätter produkter på den inre marknaden, det vill säga en *level playing field*. I dagsläget är privatimporten av kläder och annan textil betydande och det är därför mycket viktigt att även e-handelsplattformar och -företag utanför EU omfattas av, och bidrar till, ett framtida producentansvarssystem.

I sammanhanget bör det noteras att Sverige redan hade kunnat ha ett fungerande producentansvarssystem på plats då denna fråga utretts (SOU 2020: 72) och remitterats i relativ närtid. Det systemet hade kunnat fungera som en grund för en harmoniserad lösning inom EU, varför det är mycket beklagligt att såväl nuvarande som föregående regering inte tog frågan vidare.

Det bör också hållas i åtanke att textilier globalt sett är en av de mest klimatbelastande sektorerna och kännetecknas i sin helhet av väldigt låga återanvändnings- och återvinningsnivåer. Därför är storskaliga initiativ som leder till en ökad insamling och utsortering, en grundförutsättning för en ökad återanvändning och materialåtervinning, välkomna och viktiga steg i riktning mot ett mer cirkulärt och hållbart samhälle. Samtidigt pågår det just nu mycket innovation och utveckling inom den svenska textilindustrin, pådrivet av inte minst unga entreprenörer i små- och medelstora företag. Nya gröna innovationer och tekniker har på sikt stor potential att minska klimat- och miljöavtrycket från textilsektorn varför det är kritiskt viktigt att nuvarande och framtida lagstiftning stärker snarare än begränsar konkurrenskraften för dessa företag samt bygger på teknikneutralitet vilket också är en grundförutsättning. Sverige har på sikt mycket goda möjligheter att bli en världsledande hubb för hållbara och cirkulära textilier.

Nedan följer ett antal specifika kommentarer på de enskilda förslagen i regeringens nu remitterade promemoria, med oundviklig hänvisning till kommissionens nu presenterade förslag.

6.1 – Ansvar för textilavfall som är kommunalt avfall

I detta avsnitt föreslår regeringen att ansvaret för textilavfall i första hand ska fortsätta vara kommunalt. Detta föreslås med hänvisning till att det inte finns något förslag från kommissionen vilket stämde när promemorian presenterades i maj 2023 men ett sådant har lagts fram sedan dess. Givet att det ska införas harmoniserade producentansvarssystem på nationell nivå är det viktigt att olika lokala lösningar och system inte börjar byggas upp inför 1/1/2025 då kravet på separat insamling av textilavfall träder i kraft, då det kan försvåra övergången till ett nationellt producentansvarssystem. Återhållsamhet från omfattande och kostnadsdrivande investeringar på kommunal nivå är därför önskvärt.

Det föreslås också att utformningen och införandet av ett nationellt producentansvarssystem behöver utredas och analyseras ytterligare. Svenskt Näringsliv vill i det sammanhanget starkt betona vikten av att regeringen för en nära och tät dialog med berörda aktörer från näringslivet, den kommunala sektorn (representerade av exempelvis Avfall Sverige) samt den idéburna sektorn. Viktigt att understryka är också att en sådan dialog och samarbete bjuds in till så snart som möjligt.

6.2 – Innebörden av uttrycket textilavfall

Svenskt Näringsliv vill betona vikten av tydliga definitioner av vilka textiltyper som ska omfattas och föreslår att regeringen utformar förslaget i linje med kommissionens förslag till revidering av avfallsdirektivet (2008/98/EU) från sommaren 2023. I sammanhanget vill Svenskt Näringsliv också understryka vikten av gemensamma avfallskoder inom EU för att säkerställa en välfungerande inre marknad för textilier.

6.3 och 6.4 – Krav på utsortering av textilavfall och krav på separat insamling av textilavfall

Svenskt Näringsliv stödjer regeringens skrivning om att systemet för utsortering och separat insamling av textilier bör bygga på flexibilitet och en anpassad servicenivå. Detta är viktigt för uppfyllandet av kraven i avfallsdirektivet att en separat utsortering av textil ska vara på plats från 1/1/2025, men bidrar också till en smidigare och mer effektiv övergång till ett harmoniserat och nationellt producentansvarssystem i ett senare skede. Det är också av stor vikt att den faktiska utsorteringen och insamlingen av textilavfall är anpassat efter lokala förutsättningar i olika delar av landet, inte minst befolkningstäthet och geografiska avstånd. Samtidigt är det viktigt att den utsorterade textilen kan förvaras och lagras på ett sätt som inte förstör materialet eller på annat sätt försämrar möjligheterna till materialåtervinning.

6.5 – Krav på att främja återanvändning

Regeringen föreslår att kommuner ska få i uppdrag att lämna information om hur hushållen ska spara på resurser och material genom att se till att textilier återanvänds så länge som möjligt, samt att den separata insamlingen inte ökar mängden textil som lämnas till återvinning när det i själva verket hade kunnat återanvändas och återanvändning. Svenskt Näringsliv anser att det är viktigt att kommunerna för en nära dialog med näringslivet och textilindustrin men även med den idéburna sektorn så att denna information blir så tydlig och begriplig som möjligt för hushållen och enskilda individer. En framkomlig väg kan vara att ge ett uppdrag till lämplig myndighet att tillhandahålla en plattform där en sådan dialog kan ske, i likhet med de textildialoger som Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen tidigare har haft.

6.6 – Behandlingen av textilavfallet

Svenskt Näringsliv stödjer regeringens förslag om att invänta utformningen och implementeringen av EU-kommissionens förslag och avser att lämna ytterligare fördjupande synpunkter i samband med remissen KN2023/03699 senare under hösten. Dock bör det noteras att just behandlingen av utsorterat och insamlat textilavfall är en av de allra viktigaste dimensionerna av att uppnå hållbara och cirkulära textilflöden. Från det att separat insamling blir lagkrav 1/1/2025 kommer det i snabb takt börja byggas upp avsevärda volymer insamlat textilavfall som det i dagsläget inte finns avsättning för. Detta faktum belyser en mycket viktig aspekt i omställningen mot en mer cirkulär textilindustri i Europa, nämligen att det behövs ytterligare åtgärder både uppströms och nedströms.

Uppströms finns ett behov av ett förändrat konsumentbeteende men också att tillverkningen av textilier blir mer hållbar och cirkulär, något som ett rätt utformat producentansvar samt inte minst EU:s nya ekodesignförordning ESPR kan bidra till. Det krävs också att utsorteringen av textil som kan återanvändas respektive återvinnas utvecklas vilket behöver ske både maskinellt och genom utbildad personal. I bägge fallen behövs investeringar i miljöteknik och ökade satsningar på kompetens och utbildning.

Nedströms finns det ett stort behov av att investera i kapaciteten för fiberåtervinning, något det i dagsläget finns en handfull anläggningar för i Sverige men inte i den storskalighet som på sikt kommer behövas. Investeringar måste också åtföljas av omfattande satsningar på forskning och innovation inom detta område. Textilindustrin idag består till största del av små och medelstora företag med begränsat kapital och möjligheter att själva ta fram innovationer och tekniska lösningar varför det är mycket viktigt med en ökad innovations- och forskningsfinansiering från det offentliga i både Sverige och EU. I detta sammanhang är det också viktigt att understryka möjligheten att med enkelhet kunna transportera textilavfall över nationsgränser inom EU. Infrastrukturen för insamling och en första utsortering bör utformas lokalt och så nära konsumenten som möjligt men fortsatt sortering och materialåtervinning måste kunna ske på annat håll. Att varje enskild medlemsstat gör stora investeringar i fiberåtervinning är inte nödvändigtvis det mest kostnadseffektiva varför textilavfall måste kunna skickas till platser som har kapacitet att ta emot det. Samtidigt är det viktigt att slå vakt om att textilavfall som kan återanvändas eller återvinnas inte dumpas på ett miljömässigt ansvarslost sätt utanför EU.

Stockholm 2023-08-24

Marcus Wangel

Miljöpolicyexpert, Svenskt Näringsliv